

Ця книга, поза всякими сумнівами, — справжній подарунок для будь-якого любителя грибів, — як професіонала, так і простого грибника. Вже багато років в Україні не виходило у світ хороших науково-популярних посібників про гриби, а, між тим, потреба в них була, і неабияка. Усі ми добре знаємо, якою проблемою в нашій країні є велика кількість отруєнь грибами, а на початку 90-х років вона сягала практично катастрофічних масштабів. Причиною цього була, перш за все, неосвіченість населення стосовно грибів. Одним із основних засобів боротьби з мікологічним нещастям є, безумовно, видання відповідних посібників, написаних гарною доступною мовою та добре проілюстрованих. Можна із задоволенням зазначити, що ця книга цілком відповідає таким критеріям.

Книга складається із 12 розділів, перші чотири з яких («Від авторів», «До опису основних груп грибів», «Важливі ознаки для визначення грибів» та «Умовні позначення») можна вважати вступною частиною, де автори знайомлять читача з основними термінами та поняттями мікології, доступно розповідають про систематику грибів і грибоподібних організмів, пояснюють особливості та тонкощі визначення грибів за зовнішніми ознаками. Крім того, тут наведено список пояснювальних піктограм (до речі, дуже виразних і зручних), які використовуються надалі в тексті посібника.

Наступні три розділи («Слизовики (відділ *Mucormycota*)», «Сумчасті гриби (відділ *Ascomycota*)» та «Базидієві гриби (відділ *Basidiomycota*)»), власне, і становлять основну частину книги. Саме тут наведена вся необхідна для визначення гриба інформація та інші наукові дані, а також просто цікаві факти, які автори вважали за доцільне розповісти читачеві. Слід відразу ж сказати, що вся ця інформація скомпонована дуже вдало та дотепно і не лише приємна для ока (що теж важливо), але й зручна для засвоєння. Взагалі мушу сказати, що посібник чудово оформлений, з високим рівнем поліграфії та майстерним дизайном. Книга має чудовий вигляд, її приємно тримати в руках, а найголовніше — нею зручно користуватися, у тому числі й дилетанту.

Про кожний гриб наведено всю необхідну інформацію. Вгорі сторінки вказана латинська назва гриба та назва родини, до якої він належить, нижче — українська та російська назви, а також набір найбільш розповсюджених народних назв цього виду, що побутують в Україні. Далі розташовані опис гриба з мікро- та макроскопічними ознаками, дані про його розповсюдження, види-двійники, їстівність, часто додатково наведено кілька рецептів приготування гриба (автори наголошують, що всі вони випробувані на собі), а також різні цікаві наукові факти стосовно описаного виду, наприклад, про його лікувальні властивості. Все це супроводжується кількома кольоровими фотографіями чудової якості та, що найприємніше, зробленими самими авторами або їх колегами. Внизу сторінки розташована табличка, яка вказує період плодоношення гриба по місяцях. Залежно від виду, вся ця інформація займає від однієї до трьох сторінок.

Далі йдуть допоміжні розділи книги: «Цікаво про гриби», «Література», «Алфавітний покажчик українських назв видів грибів», «Алфавітний покажчик російських назв видів грибів» і «Алфавітний покажчик латинських назв видів грибів». У першому з них автори зібрали деякі цікаві факти щодо грибів, котрим не знайшлося місця в попередніх розділах, а про решту немає сенсу розповідати в подробицях, оскільки вони типові для книг такого роду, а їх зміст повністю відображений у заголовках.

Загалом рецензований атлас-посібник є, безумовно, визначним досягненням обох мікологів, і їм є чим пишатися. Книга написана та видана на світовому рівні, і нею могло б гордитися будь-яке європейське видавництво. Це — прекрасний продукт і я щиро радий його появи в Україні. Поза всяким сумнівом, ця книга — чудове придбання для будь-якого любителя грибів: як школяра, так і дорослого. Вона є добрим посібником для шкіл, гарним польовим визначником, хорошою популяризаторською працею.

Чи є в цієї книги недоліки? Так, адже й на сонці є плями, а в тексті цієї справді чудової книги є деякі похибки, втім, не фатальні. По-перше, хоч звернути увагу на «Зміст». Він не повністю відпо-

відає реальному поділу книги на розділи. Їх назви в кількох випадках не збігаються з такими в тексті книги, а вказівки на сторінки іноді не відповідають дійсності. Наприклад, другий розділ у «Змісті» має назву «Умовні позначення» і починається він із 5-ї сторінки, а в тексті книги з п'ятої сторінки починається розділ «До опису основних груп грибів», тимчасом як «Умовні позначення» розташовані на 14 сторінці. Ну, а розділ «Важливі ознаки для визначення грибів» у «Змісті» взагалі не вказаний. Таке враження, що «Зміст» стосувався якоїсь попередньої версії книги, а надрукували зовсім іншу. Крім того, у двох випадках у «Змісті» неправильно надруковане слово покажчик (як «показжик»). Ще одне моє зауваження стосується систематики. Види родів *Coprinellus* і *Coprinopsis*

віднесені авторами до родини *Agaricaceae*, тоді як насправді вони належать до родини *Psathyrellaceae*. Навіть якби була використана більш рання система порядку *Agaricales*, це була б родина *Coprinaceae*, а не *Agaricaceae*. Проте для більшості аудиторії, якій адресована книга, ця неточність не матиме особливого значення. Слід зауважити, що, згідно з особистим коментарем одного з авторів, книга користується попитом (це й не дивно), і видавництво час від часу друкує додаткові тиражі. Можливо, в одному з них ці помилки можна виправити? Загалом же виявлені недоліки не применшують значення цієї чудової книги та не псують загального доброго враження від неї.

М.П. ПРИДЮК

«ENVIRONMENTAL & SOCIO-ECONOMIC STUDIES» – НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ АНГЛОМОВНИЙ ЖУРНАЛ ВИВЧЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

Бурхливий розвиток досліджень, які стосуються змін навколишнього середовища на різних етапах економічного розвитку суспільства, та поява їх нових напрямків, зокрема щодо різних форм взаємодії між людиною і природним середовищем, потреба у швидкому обміні інформацією між фахівцями різних напрямків зумовила появу численних періодичних видань різного рангу. Серед великої кількості журналів, що вийшли друком протягом останніх років, на увагу заслуговує й новий польський англomовний часопис «Environmental & Socio-economic Studies», який видається факультетом наук про Землю Сілезького університету в Катовіцах із 2013 року. Відомо, що Сілезія – промисловий регіон Польщі з розвинутою вугільною та металургійною галузями економіки. Тому питання охорони природи та екологічної ситуації в містах надзвичайно актуальні. У м. Катовіце, центрі Сілезького воєводства, до речі, місті-побратимі Донецька, в 1968 році було засновано Сілезький університет, де плідно працюють фахівці-біологи, зокрема й ті, які розв'язують енвіроментальні проблеми.

У складі редакційної колегії журналу – фахівці різних напрямків: географи, екологи, ботаніки, що дає змогу обговорювати на сторінках цього часопису широке коло питань. Головний редактор журналу – професор Рената Дуляс (Renata Dulias) із Сілезького університету – фахівець із фізичної географії, геоморфології, антропогенної денудатії. Вона відома дослідженнями, що стосуються ландшафтного планування та рекультиватії постіндустріальних земель. Її заступниками є чотири тематичні редактори, які відповідають за публікації певного напрямку досліджень. Зокрема, редактором наук про життя є доктор габілітований, професор – Барбара Токарська-Гузик (Barbara Tokarska-Guzik), знаний ботанік і еколог, біогеограф, дослідник синантропної флори Польщі, завідувач кафедри біології та охорони навколишнього середовища Сілезького університету. Загальновідомими є її публікації, що стосуються урбанofлори Катовіце та фітоінвазій. Редактором екологічного напрямку є доктор габілітований Адам Ростаньські (Adam Rostański) – еколог, біолог, професор кафедри ботаніки та охорони навколишнього середовища й завідувач Гербарію *KTU*.